

Динамична симулация на стохастични явления с помощта на Excel

Джон Андерсен

Да се *почувстват* и разберат някои понятия от вероятностите и статистиката, както и връзката между тези две области, е доста сериозно предизвикателство.

Тук ще демонстрираме как с помощта на електронни таблици можем да симулираме ситуации, с които опитът в този контекст може да се обогати и така да доведе до по-задълбочено разбиране на нещата.

Хвърляне на монета

Това може би е един от най-типичните стохастични експерименти, макар хората (с изключение на математиците) обикновено да не мислят за него като за експеримент. За повечето хора е естествено да определят шансът да се падне *лице* (*ези*) или *герб* (*тура*) като 50 на 50. Но какво означава твърдението: „Вероятността да се падне *лице* е 50% или 0.5”? Дали означава, че винаги когато хвърляме монета два пъти последователно, ще се падне *лице* и *герб*? Разбира се, че не, както може веднага да се убедите, ако опитате. С помощта на малко статистика можем да поизясним нещата.

Последователното хвърляне на монета с отбелязване на всеки случай, когато се е паднало *лице*, може да се окаже доста поучителен експеримент (ако не сте го правили, може да му посветите следващия половин час).

По-надолу ще използваме Excel, за да симулираме хвърляне на монета. По-точно, ще използваме функцията `RANDBETWEEN`, с която можем да симулираме хвърляне на монета и много други стохастични експерименти посредством генератор за случайни числа.

Да видим как работи тя и какво можем да направим с нея.

	A
1	=SLUMPMELEEM(0;1)
2	

Фиг. 1 Формула за симулация на хвърляне на монета.

Думата `SLUMPMELEEM` на датски език отговаря на английското наименование `RANDBETWEEN`. В случая `HEAD = 1`. `TAIL = 0` (т.е. *лице* се кодира с 1, а *герб* – с 0).

Ако зададете `RANDBETWEEN(a;b)`, ще получите случайно избрано число измежду целите числа $\{a, a+1, \dots, b-1, b\}$. Да отбележим, че в различните версии се използват различни разделители, обикновено ";" или ",". Ако поставите функцията `RANDBETWEEN(0;1)` в клетка, ще получите случайно избрано число— 0 или 1, всеки път, когато изпълните пресмятането с електронната таблица, например като натиснете функционалния клавиш `F9`.

	A	B
1	0	
2		

	A	B
1	1	
2		

Фиг.. 2 Два възможни резултата при натискане на `F9`

Може да симулирате 100 хвърляния на една монета (едно хвърляне на 100 монети, или 10 хвърляния на 10 монети):

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1
2	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0
3	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1
4	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0
5	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
6	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1
7	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1
8	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1
9	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1
10	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0

Фиг. 3 Симулирани хвърляния на монета

Това може да стане по следния начин – копирате функцията RANDBETWEEN в съответните клетки. Копията действат независимо едно от друго.

	A	B	C	D	E
1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
2	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
3	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
4	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
5	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
6	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
7	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
8	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
9	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
10	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)	=SLUMPMELEEM(0;1)
11					

Фиг. 4. Независими копия на функцията SLUMPMELEEM = RANDBETWEEN

След това може да броите колко пъти се е паднало *лице* и *герб* с помощта на функцията COUNTIF.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0		No. of heads (1)	No. of tails (0)
2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1		45	55
3	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1			
4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1			
5	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0			
6	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1			
7	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0			
8	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1			
9	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0			
10	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1			

Фиг. 5 С помощта на COUNTIF е преброено колко пъти се е паднало *лице* и колко – *герб* и съответните резултати са в клетките L2 и M2.

L	M
No. of heads (1)	No. of tails (0)
=TÆL.HVIS(\$A\$1:\$J\$10;1)	=TÆL.HVIS(\$A\$1:\$J\$10;0)

Фиг. 6 Формулите, съответстващи на Фиг. 5. Функцията COUNTIF на датски е TÆL.HVIS.

L	M	L	M
No. of heads (1)	No. of tails (0)	No. of heads (1)	No. of tails (0)
56	44	50	50

Фиг. 7 Натискането на F9 симулира ново хвърляне на монета.

Може да получите равен брой *лице* и *герб*, но обикновено това не се случва. Пробвайте и вижте колко често се случва, да речем при 50 серии от по 100 хвърляния.

Вероятно ще ви е интересно да симулирате дълга серия от хвърляния, като следите как се променя отношението на случаите, в които се е паднало *лице*, към общия брой хвърляния, когато този общ брой расте. Например показаното на Фиг. 8 представлява интерес за изследване.

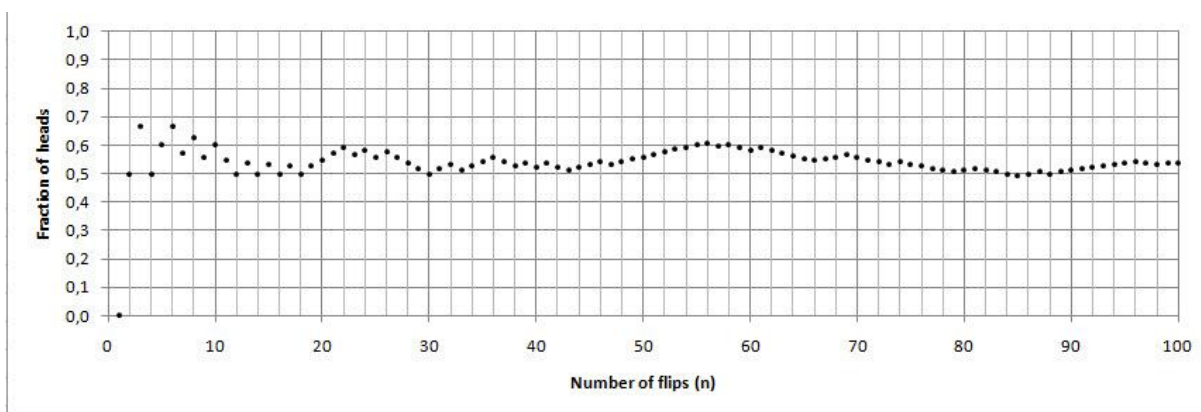
	A	B	C	D
	Flip no. n	Face up	Heads up to flip no. n	Fraction of heads up to flip no. n
1				
2	1	1	1	1,000000
3	2	0	1	0,500000
4	3	1	2	0,666667
5	4	1	3	0,750000
6	5	1	4	0,800000
7	6	1	5	0,833333
8	7	1	6	0,857143
9	8	0	6	0,750000
10	9	0	6	0,666667
11	10	1	7	0,700000
12	11	1	8	0,727273
13	12	0	8	0,666667

Фиг. 8 Може да се симулират дълги серии от хвърляне на монета с копиране в следващи редове. За формулите вижте Фиг. 9

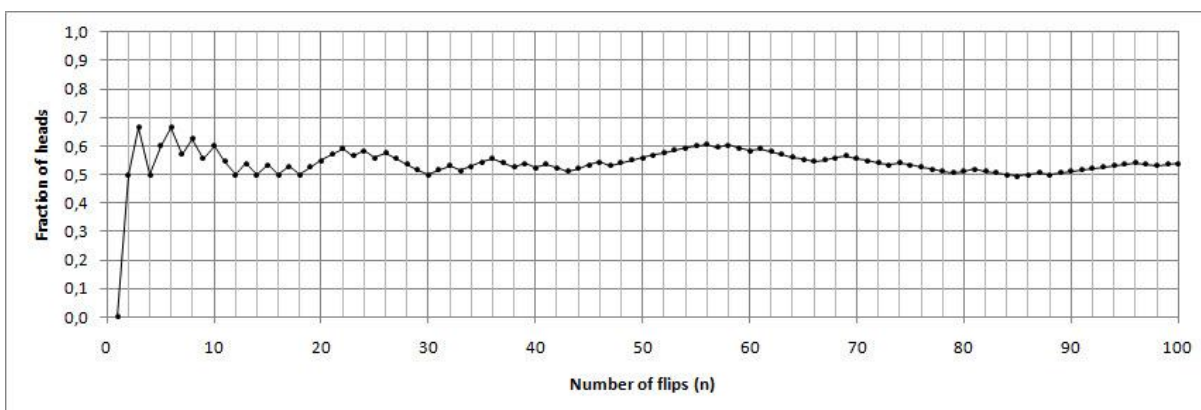
	A	B	C	D
1	Flip no. n	Face up	Heads up to flip no. n	Fraction of heads up to flip no. n
2	1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B2;1)	=C2/A2
3	=A2+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B3;1)	=C3/A3
4	=A3+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B4;1)	=C4/A4
5	=A4+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B5;1)	=C5/A5
6	=A5+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B6;1)	=C6/A6
7	=A6+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B7;1)	=C7/A7
8	=A7+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B8;1)	=C8/A8
9	=A8+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B9;1)	=C9/A9
10	=A9+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B10;1)	=C10/A10
11	=A10+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B11;1)	=C11/A11
12	=A11+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B12;1)	=C12/A12
13	=A12+1	=SLUMPMELEEM(0;1)	=TÆL.HVIS(\$B\$2:B13;1)	=C13/A13

Фиг. 9 Формулите, които съответстват на Фиг. 8

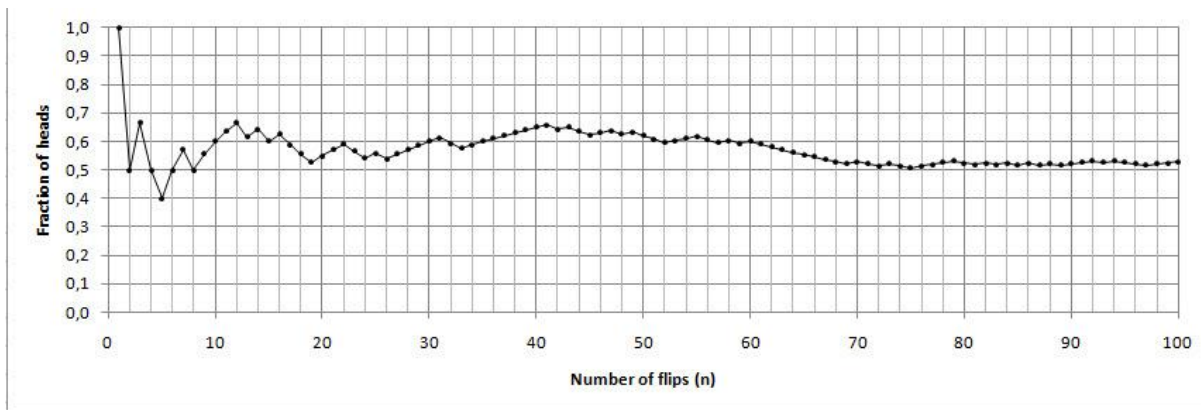
Процесът може да се визуализира, като се представи графично отношението между броя на случаите, в които се е паднало *лице*, към общия брой (n) хвърляния на монета като функция на n .

Фиг. 10 Отношението на случаите, в които се е паднало *лице*, към общия брой хвърляния като функция на n

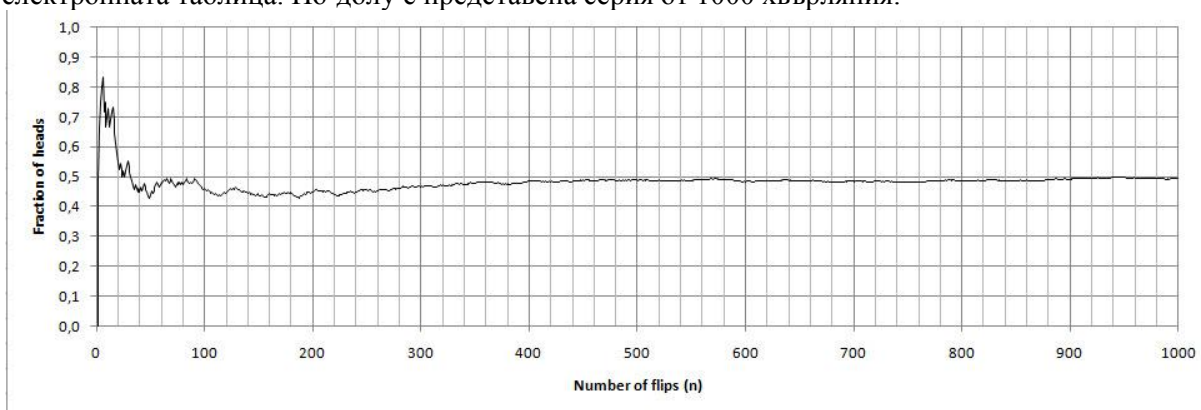

Фиг. 11 Свързване на точките с начупена линия за по-добро онагледяване.

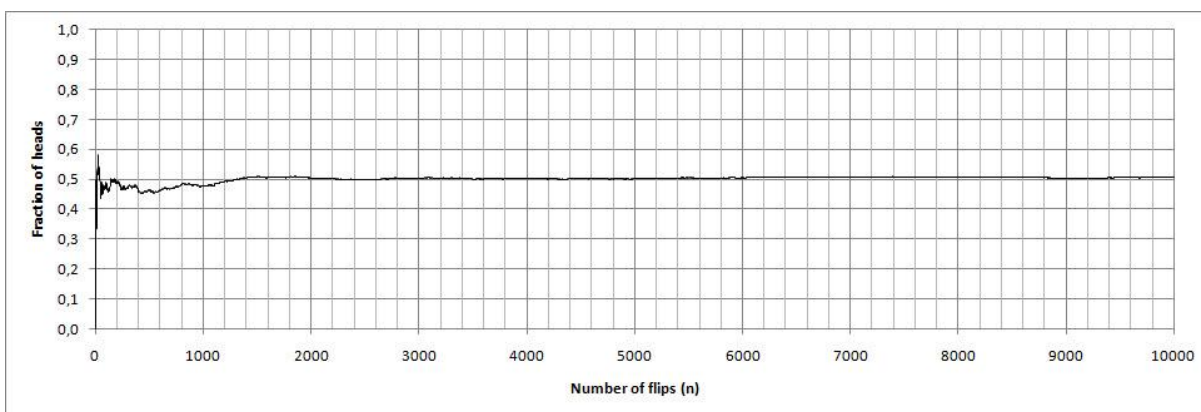
Фиг. 12 С помощта на F9 може да се симулира нова серия от 100 хвърляния.

Може да се симулира много по-дълга серия от хвърляния. Както е показано във Фиг. 8 и Фиг.9, може да се копира в следващите редове. В използваната тук версия на Excel има 2^{20} реда, така че по-скоро ще запълните паметта на компютъра, отколкото да изчерпите редовете на електронната таблица. По-долу е представена серия от 1000 хвърляния.

Фиг. 13 Относителната честота като функция на n при симулация на 1000 хвърляния на монета.

Ако искате да симулирате 10000 хвърляния, няма проблем – копирате надолу и получавате желаното.

Фиг. 14 Относителната честота като функция на n при симулация на 10000 хвърляния на монета.

Горните експерименти навеждат на мисълта, че т.нар. *относителни честоти* – отношението на броя на случаите, в които се е паднало *лице*, към общия брой хвърляния, клонят към вероятността. Това твърдение е свързано с т. нар. *закон за големите числа*. В по-нататъшните си изследвания ще разглеждаме хвърляне на пет зарчета.

Хвърляне на пет зарчета

Фиг. 15 Пет зарчета

Хвърляте пет зарчета и броите на колко от тях се е паднала шестица. Този брой може да е всяко число от 0 до 5.

Ако продължавате да хвърляте пет зарчета, като броите всеки път колко шестици са се паднали, например след 50 хвърляния може да стигнете до таблица от вида на Фиг. 16:

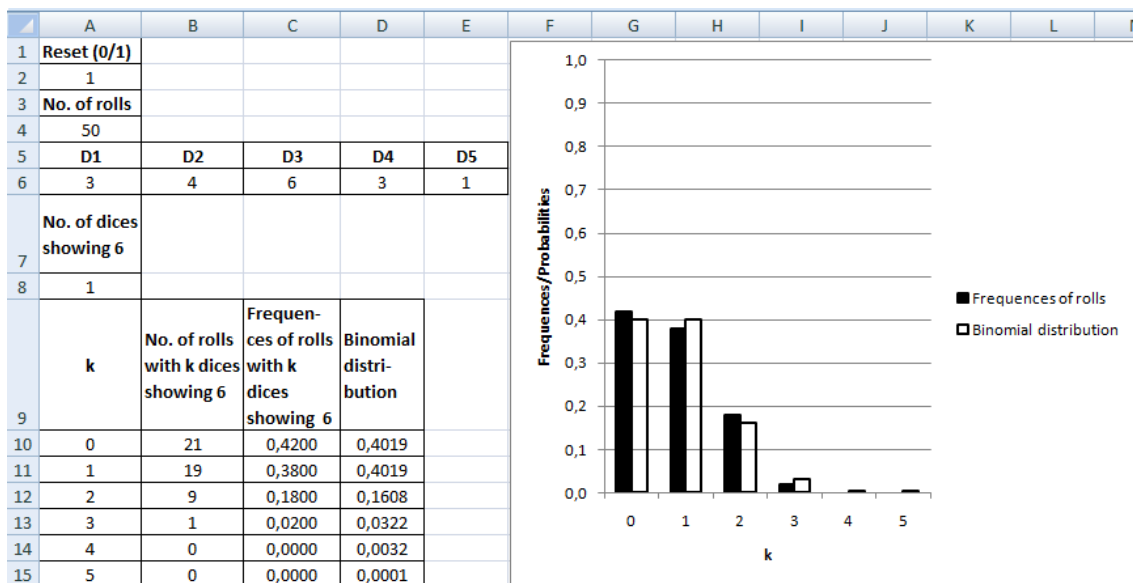
k	No. of rolls with k dices showing 6	Frequencies of rolls with k dices showing 6
0	21	0,4200
1	19	0,3800
2	9	0,1800
3	1	0,0200
4	0	0,0000
5	0	0,0000

Фиг. 16 Статистика от 50 хвърляния на 5 зарчета. Във втората колона е даден броят **k** на зарчетата, показващи **6**, а в третата – относителната честота на събитието **k** (от 5) зарчета да показват **6** (при серия от 50 хвърляния).

Таблицата на Фиг. 16 показва, че от 50 хвърляния в 21 случая не се е паднала шестица.

Като разделим 21 на 50, получаваме *относителната честота* (0,42) на това събитие.

Таблицата е част от електронна таблица, предназначена за динамично проследяване на процеса, при който броят на хвърлянията расте с единица.

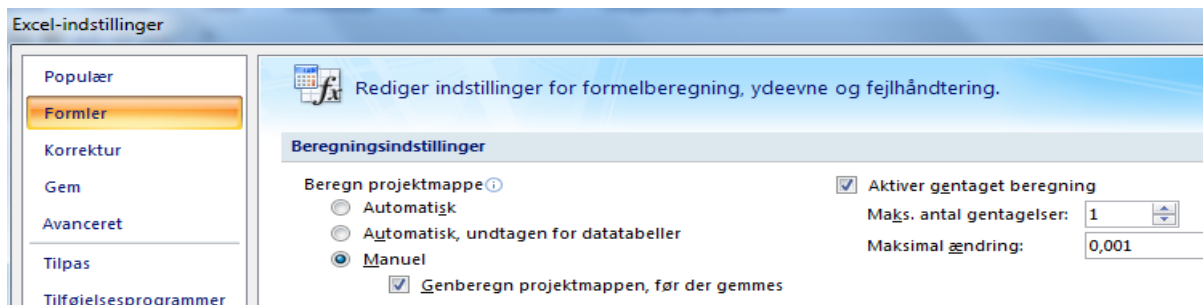

Фиг. 17 Динамична симулация на хвърляне на пет зарчета. С помощта на F9 се симулира ново хвърляне и данните се натрупват при всяко ново натискане на клавиша.

	A	B	C	D	E
1	Reset (0/1)				
2	1				
3	No. of rolls				
4	=HVIS(A2=1;A4+1;0)				
5	D1	D2	D3	D4	D5
6	=SLUMPMELEEM(1;6)	=SLUMPMELEEM(1;6)	=SLUMPMELEEM(1;6)	=SLUMPMELEEM(1;6)	=SLUMPMELEEM(1;6)
7	No. of dices showing 6				
8	=HVIS(A2=1;TÆL.HVIS(A6:E6;6);"")				
9	k	No. of rolls with k dices showing 6	Frequencies of rolls with k dices showing 6	Binomial distribution	
10	0	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A10;B10+1;B10);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B10/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A10;5;1/6;0)	
11	1	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A11;B11+1;B11);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B11/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A11;5;1/6;0)	
12	2	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A12;B12+1;B12);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B12/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A12;5;1/6;0)	
13	3	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A13;B13+1;B13);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B13/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A13;5;1/6;0)	
14	4	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A14;B14+1;B14);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B14/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A14;5;1/6;0)	
15	5	=HVIS(\$A\$2=1;HVIS(\$A\$8=A15;B15+1;B15);0)	=HVIS(\$A\$4>0;B15/\$A\$4;0)	=BINOMIALFORDELING(A15;5;1/6;0)	

Фиг. 18 Формулите, които съответстват на електронната таблица от Фиг. 17. Може да увеличите мащаба, за да видите детайлите. Названието HVIS е датското съответствие на IF.

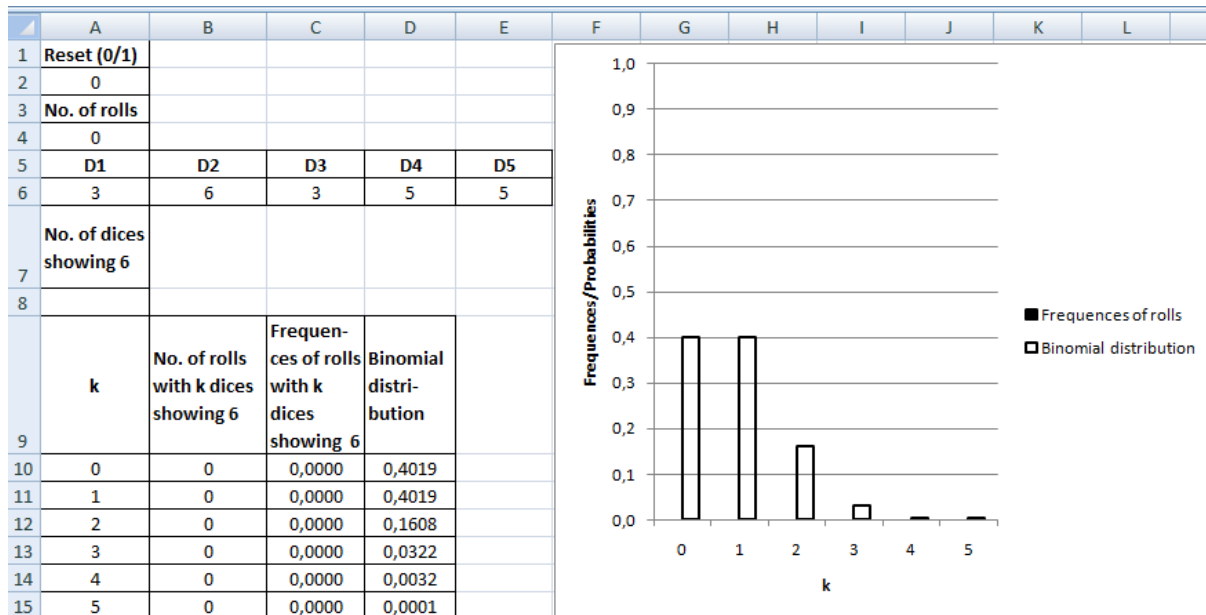
Тъй като в таблицата се използват циклични зависимости, препоръчително е вместо автоматичен да зададете ръчен режим на изчисление, както е показано на Фиг. 18.

Фиг. 19. Настройки на свойствата на таблицата за ръчно изчисление на формулата с едно повторение

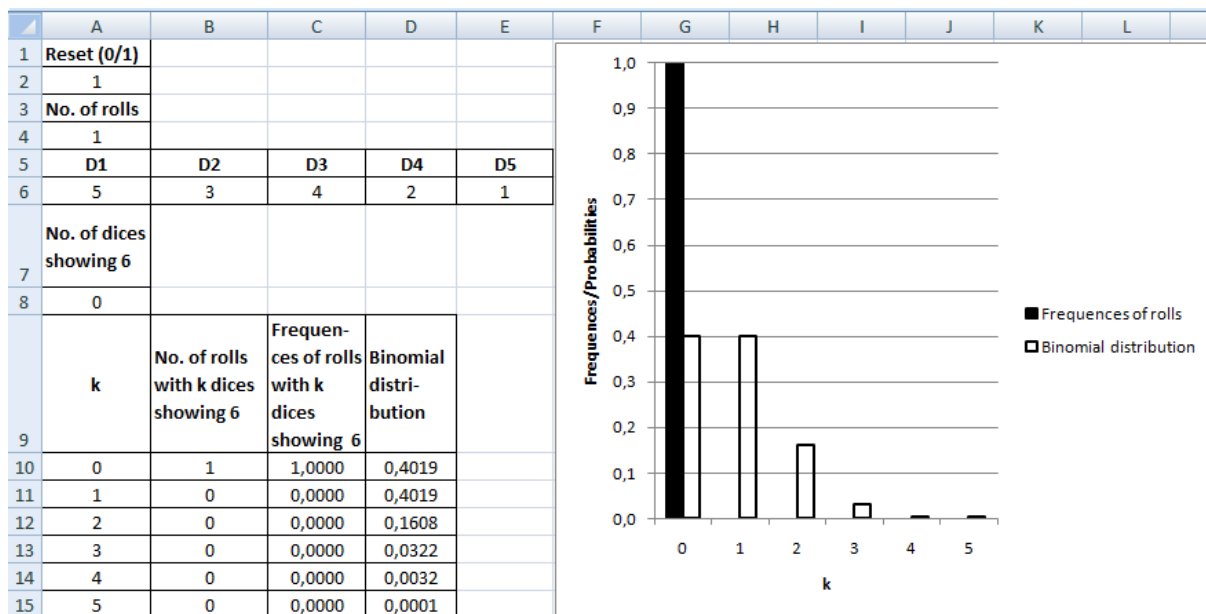
Справочник за таблиците на Фиг 17 и Фиг. 18.

Можете да рестартирате изчисленията, като въведете 0 в клетка A2 и натиснете F9. За повече детайли вижте секция 4.3.2 в [1].

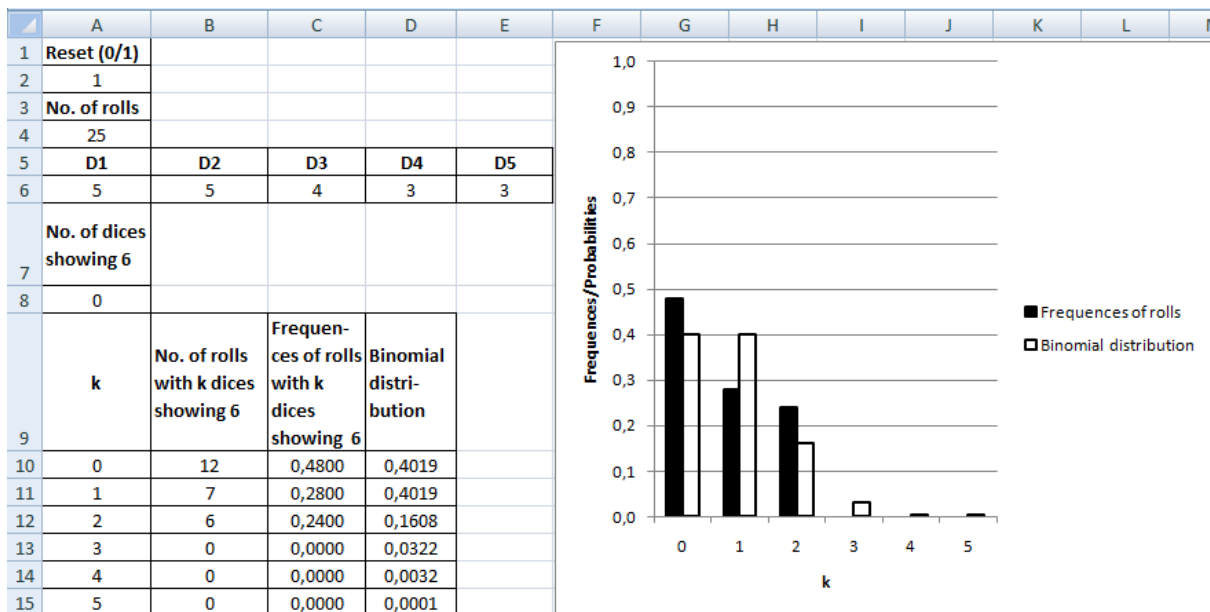
Фиг. 20 Резултат от рестартиране на изчисленията.

След това може да въведете 1 в клетка A2, да натиснете F9 и ще разполагате със симулация на първото хвърляне на зарчетата

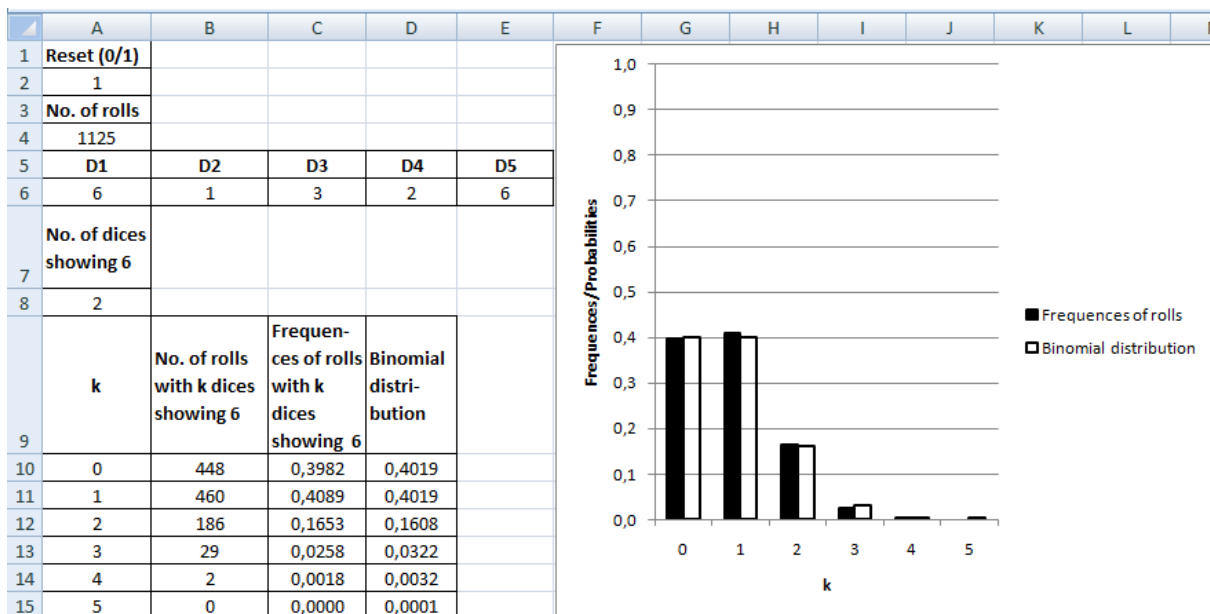
Фиг. 21 Резултат след първо хвърляне

С всяко натискане на F9 ще симулирате следващо хвърляне. Статистиката и графиката се актуализират динамично след всяко хвърляне на зарчетата. След 25-тото хвърляне ще разполагате с нещо подобно на това на Фиг. 22,

Фиг. 22 Резултат след 25 хвърляния.

Относителната честота се стабилизира с увеличаване на броя на хвърлянията. След 1125 хвърляния графиката вече ще изглежда като на Фиг. 23

Фиг. 23 Резултат след 1125 хвърляния

Черните стълбове показват относителните честоти, а белите – вероятностите, пресметнати с помощта на т. нар. *биномно разпределение*, което е теоретичният модел на изследваната от нас ситуация. Както и при хвърлянето на монета, вие възприемате вероятностите като гранични стойности на относителните честоти, когато броят на хвърлянията клони към безкрайност.

Статично графично представяне на дълга серия от хвърляния

В този последен раздел ще действаме със зарчетата така, както направихме при хвърлянето на монета.

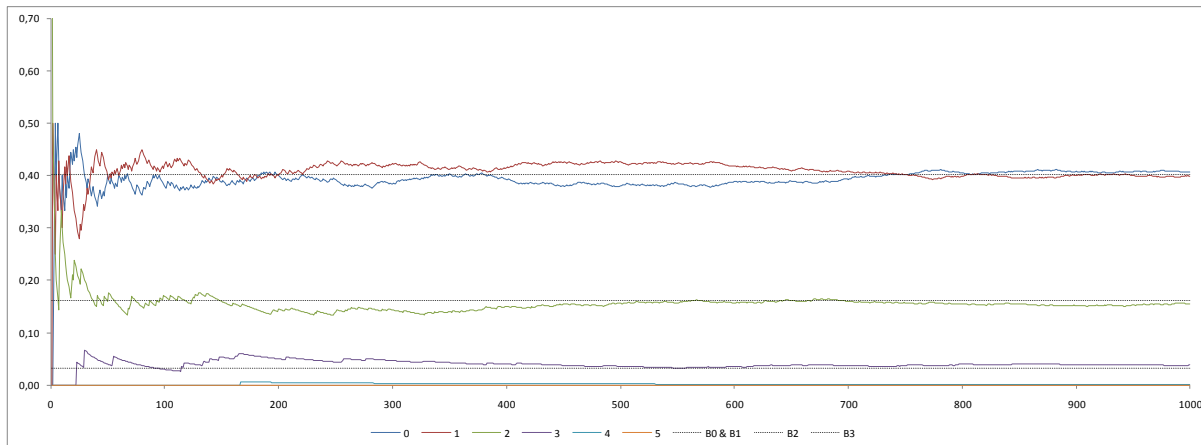
Цената ще бъде необходимостта да запълваме много повече клетки, защото всяко хвърляне ще бъде представено с отделен ред и ще искаме да запазим в електронната таблица всички хвърляния.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Roll no.	Dices					Number of 6	(Number of X = k up to n)/n, k = 0, 1, 2, 3, 4, 5					
2	n	D1	D2	D3	D4	D5	X	0,0000	1,0000	2,0000	3,0000	4,0000	5,0000
3	1	4	2	3	1	4	0	1,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
4	2	4	1	1	5	1	0	1,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
5	3	6	6	3	6	2	3	0,6667	0,0000	0,0000	0,3333	0,0000	0,0000
6	4	6	2	2	5	2	1	0,5000	0,2500	0,0000	0,2500	0,0000	0,0000
7	5	5	6	1	4	6	2	0,4000	0,2000	0,2000	0,2000	0,0000	0,0000
8	6	5	2	6	6	6	3	0,3333	0,1667	0,1667	0,3333	0,0000	0,0000
9	7	5	5	6	2	5	1	0,2857	0,2857	0,1429	0,2857	0,0000	0,0000
10	8	4	3	5	2	6	1	0,2500	0,3750	0,1250	0,2500	0,0000	0,0000
11	9	6	6	1	6	4	3	0,2222	0,3333	0,1111	0,3333	0,0000	0,0000
12	10	5	5	3	5	6	1	0,2000	0,4000	0,1000	0,3000	0,0000	0,0000
13	11	1	3	3	2	5	0	0,2727	0,3636	0,0909	0,2727	0,0000	0,0000
14	12	1	3	1	1	3	0	0,3333	0,3333	0,0833	0,2500	0,0000	0,0000
15	13	5	2	4	4	6	1	0,3077	0,3846	0,0769	0,2308	0,0000	0,0000
16	14	2	6	3	1	2	1	0,2857	0,4286	0,0714	0,2143	0,0000	0,0000

Фиг. 24 Първите 16 реда на таблицата за симулиране на хвърляне на 5 зарчета

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	
1	Roll no.	Dices					Number of 6	(Number of X = k up to n)/n, k = 0, 1, 2, 3, 4, 5				
2	n	D1	D2	D3	D4	D5	X	0	1	2	3	
3	1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B3:F3;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A3	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A3	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A3	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A3	
4	=A3+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B4:F4;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A4	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A4	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A4	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A4	
5	=A4+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B5:F5;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A5	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A5	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A5	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A5	
6	=A5+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B6:F6;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A6	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A6	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A6	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A6	
7	=A6+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B7:F7;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A7	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A7	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A7	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A7	
8	=A7+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B8:F8;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A8	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A8	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A8	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A8	
9	=A8+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B9:F9;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A9	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A9	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A9	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A9	
10	=A9+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B10:F10;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A10	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A10	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A10	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A10	
11	=A10+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B11:F11;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A11	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A11	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A11	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A11	
12	=A11+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B12:F12;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A12	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A12	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A12	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A12	
13	=A12+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B13:F13;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A13	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A13	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A13	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A13	
14	=A13+1	=SLUMPMELE(1;6)	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=SLUM	=TÆL.HVIS(B14:F14;6)	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;H\$2)/\$A14	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;I\$2)/\$A14	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;J\$2)/\$A14	=TÆL.HVIS(\$G\$3:\$G\$3;K\$2)/\$A14	

Фиг. 25 Формули, отговарящи на Фиг. 24. Увеличете мащаба за детайли..

Фиг. 26 Графика на относителната честота на броя шестици при хвърляне на 5 зарчета като функция на броя на хвърлянията.

На Фиг. 26 се вижда още един пример, който е илюстрация на закона за големите числа.

Литература

[1] http://www.math2earth.oriw.eu/publications/13_Animation.pdf (November, 2011)